

TELEVÍZIÓ

EGY NAP FELE

A szerémségi front áttörésének 40. évfordulójára készült tévéfilm, az *Egy nap fele*, az alkotók szándéka szerint a rendhagyó háborús történetek csoportjába tartozik. Milenko Vučetić szövegíró és Sava Mrmak rendezőt nem a harc izgalma, hanem a szereplők erkölcsi, lelki kérdései foglalkoztatták. Hogy azonban a szándék jobbára csak szándék maradt, annak elsősorban dramaturgiai okai vannak. Noha mindvégig érezzük, ez a tévéfilm valóban nem csak egy háborús történet „elmondására” vállalkozik, ugyanakkor nyilvánvaló az is, hogy nem tud elszakadni az események harci izgalmától, a közeli front hangulatától. Ezért talán mindenekelőtt a mesterkéltségi szituációteremtés okolható. Még a rendkívüli körülmények között is túlzásfolt a szerémségi szállásra érkező partizán felderítőegység fél napja: fogolyváltás, szökevényelfogás, német tiszt meggyilkolása játszódik le rövid néhány óra alatt, holott elsősorban a szereplők lélekrajzi ábrázolása a cél.

A film készítői nem tudtak dönteni az akció- és a lélektani film között, s végül is a két változat között állapodtak, vagy inkább rekedtek meg. A kezdőképek akciófilmet ígértek, majd pedig pszichológiai mozzanatok váltak hangsúlyossá. De talán nem is a váltással van baj, hanem azzal az alkotói következetlenséggel, amelynek legkirívóbb példája, amikor előbb az értelem győzelmét próbálják bizonyítani a háborúban elszabaduló indulatok fölött, majd pedig ennek semmiképpen sem indokolt cáfolata következik a védtelen német tiszt legyilkolásával. Ez a váratlan esemény a film koncepcióját is megkérdőjelezi. A film hirdetni kívánja a háborúban is embernek maradni gondolatot, de megvalósításával adós marad. Illetve ez a magatartás csak egy vonatkozásban érvényesül. A filmbeli osztag parancsnoka és politikai biztosa (Danilo Lazović és Milan Strlijić figyelmet érdemlő játékában) csak a saját katonáikkal szemben megértőek, emberségesek. Elnézőek, mert nem tesznek feljelentést, amikor egyik társuk indulatból lelövi a német tisztet, s megbocsátanak a fiatal dezertőrnek is, aki a háború borzalmaitól próbált katonához nem méltó módon menekülni.

Külön problémája a filmnek, hogy hatásvadász jelenetek tarkítják. Ilyen például az unokája holttestéért érkező öreg harcos epizódja, vagy az új feladatra induló osztag útravalójának szertartásos kiosztása. Ezek

* Egy nap fele. Szövegkönyv: Milenko Vučetić. Rendező: Sava Mrmak. Operatőr: Horváth Mihály. Szereplők: Danilo Lazović, Milan Strlijić, Tihomir Stanić, Milan Erak, Dušan Vojnović, Stevan Gardinovački, Milica Radaković, Vladeta Popov, Tihomir Stanić. Újvidéki és Belgrádi Televízió, 1985. ápr. 15.

a jelenetek is a háborúban embernek maradni eszmét hivatottak alátámasztani, de banálisak.

A háborús filmek szabványmegoldásaival szembeni rendezői törekvés csak részben érvényesült. Kár, mert adott volt a lehetőség, hogy az *Egy nap fele* más legyen, mint a pirotechnikára alapozó látványos háborús történetek. Emberközelségre kerülhetett volna egy történelmi pillanat.

BORDÁS Győző

R Á D I Ó

AZ ELJÁTSZOTT ÁLOMORSZÁG

Földi László *Álomországát* hiába próbálnánk műveibe ágyazva vizsgálni — ez az első munkája. S mint általában a kezdő íróknál azonnal hatások után kutatnak, akik véleményt mondanak róla. A Kilátó Rádiónaplója vajdasági Exupèryt emleget. Gyuri és Paff egy-két dialógusa valóban, szövegszerűen is, a *Kis hercegre* asszociál. De ha hatásokat akarunk mindenáron: Fekete István nevét éppúgy leírhatjuk a mű kapcsán. A párhuzam csak javára válik Földinek — de nagyobb az elismerés, ha az *Álomországot* önálló műként kezeljük, eltekintve a komparációs lehetőségektől.

Forrása mindenestre van, egy angol népdal két mozzanatát — Paff és Gyuri találkozását és elválását — egészíti ki. A helyszínre más-más világból érkeznek a szereplők. Gyuri ember, pontosabban kisfiú, akinek némi tapasztalatai már vannak a felnőttekről: „a felnőtt folyton harcol és fegyverekkel öli egymást”. Paff, a sárkány meseországából jött. Felvetődik a kérdés: miért kellett neki is „menekülnie”? Szavaiból az derül ki, hogy a mesék boldognak hitt világa is az emberekéhez hasonló: „Egy szigetcskén lakom Örökké Viharos Országban. De eljöttem onnan, mert szomszédjaim, a Nap, a Szél és a Tenger állandóan veszekedtek” — meséli Gyurinak mind a hét fejével.

Mindkét hősnél azonos tehát a motiváció: az ideális létállapot utáni vágy. Ember- és Meseországban nincs ilyen állapot, ezért kell egy harmadik világ. A boldogságot azonban nem ilyen egyszerű utolérni: Mész, mendegélsz a sínek között, a talpfák a percek, a villanypóznák az órák. Mikor odaérsz, ahol az előbb úgy láttad, összeérnek a sínek — rájössz, hogy az összeért rész ugyanolyan messze van tőled, mint amikor elindultál. Azt hiszed, hogy ha egy bizonyos kort elérsz, boldogabb leszel, mint most. Pedig lehet, hogy az életed legboldogabb napját éled. Nagy tapintatra vall, hogy a sors sosem közli veled, mikor rontottad el